

Länsi-Suomen ympäristöstrategia

2007 - 2013

**Visiona eurooppalainen kestävän kehityksen
esimerkkialue**

Tiivistelmä

Toimitus: Hannele Ilvessalo-Lax

Valokuvat: Varpu Rajala (kansikuva), Johanna Kullas (s.2), Marita Björkström (s. 4,6,9,10,15,16,20,21,23), Unto Tapio (s. 14, 17)
Anna Bonde (s.11), Matti Seppälä (s.19), Göran Strömfors (s.8) ja pikkukuvat sivulla 6: Aerokuva Oy, Varpu Rajala, Liisa Maria Rautio

Layout: Marita Björkström

Paino: Oy Fram Ab, 2007

Länsi-Suomen ympäristöstrategia

2007 - 2013

**Visiona eurooppalainen kestävän kehityksen
esimerkkialue**

Tiivistelmä

Sisällys

Esipuhe	4
Mikä on Länsi-Suomen ympäristöstrategia?	7
Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet	9
Vesien tilan vaaliminen	10
Monimuotoisuuden turvaaminen	12
Asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen	14
Ympäristövastuullisuus energiantuotannossa ja ilmastomuutoksen torjunta	18
Ympäristötietoisuuden edistäminen	20
Toteuttaminen ja seuranta	22
Yhteenveto	23

Esipuhe

Länsi-Suomen ympäristöstrategia 2007 - 2013 on laadittu laajapohjaisena alueellisena valmistelutyönä. Siinä linjataan Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan liiton sekä Pohjanmaan liiton sekä Länsi-Suomen ympäristökeskuksen keskeiset hyvän ympäristön vaalimiseen liittyvät tulevaisuuden haasteet ja esitetään keinot haasteisiin vastaamiseksi. Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet ohjelmakaudelle 2007 - 2013 sekä niiden seuranta indikaattorien avulla muodostavat saumattoman kokonaisuuden kestäväen kehityksen toteuttamiseksi Länsi-Suomessa.

Ympäristöstrategian valmistelua on ohjannut työryhmä, jossa on Länsi-Suomen ympäristökeskuksen, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen lisäksi ollut edustus Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan TE -keskuksista sekä Etelä-Pohjanmaan ja Rannikon met-

säkeskuksista. Käytännössä eri teemojen valmistelutyö on tapahtunut teemafoorumien kautta. Asiantuntijat ovat olleet avainroolissa teemojen valmistelussa ja pyöreän pöydän keskusteluissa, teemafoorumeissa, on voitu vaihtaa näkemyksiä alueen viranomaisten, vapaaehtois- ja etujärjestöjen sekä elinkeinoelämän kesken.

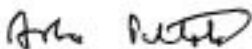
Ympäristövastuullisuus energiantuotannossa ja ilmastonmuutoksen torjunta -teeman päävalmisteluvastuu on ollut teknologiakeskus Merinova Oy:n johtaja Yrjö Halttusella sekä toimialajohtaja Kari Luomalla. Heille lämmin kiitos arvokkaasta panostuksesta tämän teeman sisällön kokoamiseen.

Teemakohtaisissa tarkasteluissa on huomioitu alueen keskeisten ympäristöongelmien ja tulevaisuuden haasteiden määrittelyn lisäksi ympäristöstä ja luonnosta lähtevät mahdollisuudet alueen vetovoimaisuuden ja aluekehityksen sekä alueen elinkeinoelämän edellytysten turvaamisen ja kilpailukyvyyn säilyttämisen kannalta. Ympäristöstrategian keskeinen tavoite on ympäristön ja luonnon vaaliminen alueellisena yhteistyönä. Ympäristöstrategia nivoutuu luontevaksi osaksi maakuntasuunnittelua ja tavoitteiden toteuttamisessa maakunnalliset yhteistyöhankkeet ovat konkreettinen keino.

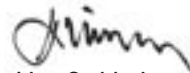
Ympäristöstrategiassa kiinnitetään entistä enemmän huomiota ongelmia korjaavan toiminnan sijasta ongelmien syntymistä ennalta ehkäisevään toimintaan. Tämä näkyy mm. ympäristötietoisuuden edistämisen sekä ympäristövastuullisen energiantuotannon tavoitteissa.

Strategian keskeinen visio on Länsi-Suomen kehittyminen eurooppalaiseksi kestäväen kehityksen esimerkkialueeksi. Erityinen vahvuus ja voimavara Länsi-Suomelle on yhteisten tavoitteiden määrittely maakuntien liittojen ja ympäristökeskuksen kesken. Yhteisellä päämäärätietoisella työllä voidaan askel askeleelta edetä kohti visiota. Vision toteutumista seurataan todellista muutosta mittaavilla ympäristöindikaattoreilla.

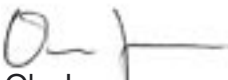
Strategian luonnos oli laajalla lausuntokierroksella kesällä 2006 ja sen yhteydessä saatiin runsaasti rakentavaa palautetta strategian sisällön edelleen kehittämiseksi. Suuri kiitos kaikille lausunnonantajille.

Asko Peltola
Maakuntajohtaja, Etelä-Pohjanmaan liitto

Altti Seikkula
Maakuntajohtaja, Keski-Pohjanmaan liitto

Olav Jern
Maakuntajohtaja, Pohjanmaan liitto

Pertti Sevola
Johtaja, Länsi-Suomen ympäristökeskus

Mikä on Länsi-Suomen ympäristöstrategia?

Länsi-Suomen ympäristöstrategia on Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen sekä Länsi-Suomen ympäristökeskuksen yhteinen tulevaisuuden linjaus alueen ympäristön parhaaksi.

Kuva 1. Toimivan strategian tärkeimmät osa-alueet

Strategia rakentuu eri teemat yhteen kokoavasta visiosta vuoteen 2030 eli kehitymisestä kestävän kehityksen esimerkkialueeksi Euroopassa, sekä teemakohtaisista visioista. Teemoittain on määritelty visio vuoteen 2030, lähtökohdat, strategiset tavoitteet ohjelmakaudelle 2007 - 2013 sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi.

Länsi-Suomessa ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon alueellisessa päätöksenteossa ja toiminnassa. Alueen toimijoiden yhteinen tahto sekä sitoutuminen strategiaan tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen ovat kantavina voimina kestävän kehityksen toteutumisessa ja eurooppalaiseksi esimerkkialueeksi kehitymisessä.

Strategian toteutumista seurataan vuosittain päivitettävien indikaattorien avulla, jolloin pitkäjännitteisesti voidaan arvioida asetettujen tavoitteiden toteuttamista. Indikaattorien osoittaman kehityssuunnan perusteella laaditaan vuosittain ympäristöbarometri Länsi-Suomen alueen ympäristön tilan kehityksestä. Tässä julkaisussa barometrin osoittamaa kehityssuuntaa kuvataan teemakohtaisissa tietolaatikoissa, jotka on nimetty ”Ympäristön tila puntarissa”.

Aiempaa ohjelmakautta 2000 – 2006 varten valmisteltiin työryhmälähtöisesti ensin ympäristöohjelma ja sen jälkeen siitä kiteytettiin alueen keskeisimmät strategialinjaukset. Väliarvio ohjelman toteutumisesta laadittiin vuonna 2004. Väliarvion tulokset ovat olleet tämän vuosia 2007 – 2013 koskevan ympäristöstrategian keskeisenä perustana.

Ympäristöstrategian valmistelutyötä on koordinoitu Länsi-Suomen ympäristökeskuksesta. Päävastuu työssä on ollut erikoissuunnittelija Hannele Ilvessalo-Laxilla. Ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut osastopäällikkö Mika Koskinen ja muut jäsenet ovat: Vanhempi insinööri Unto Huttu (Länsi-Suomen ympäristökeskus), ylitarkastaja Ann-Mari Häkkinen (Länsi-Suomen ympäristökeskus), ympäristöpäällikkö Veikko Jokela (Etelä-Pohjanmaan TE-keskus), suunnitteluinsinööri Pirjo Niemi (Pohjanmaan liitto), ylitarkastaja Matti Rantala (Länsi-Suomen ympäristökeskus), erikoisasiantuntija Liisa Maria Rautio (Länsi-Suomen ympäristökeskus), ylitarkastaja Mikaela Rudnäs (Länsi-Suomen ympäristökeskus), alue-suunnittelija Jussi Rämet (Keski-Pohjanmaan liitto), maakuntasuunnittelija Antti Saartenoja (Etelä-Pohjanmaan liitto), metsänhoitopäällikkö Annikka Selander (Rannikon metsäkeskus), luonnonhoitopäällikkö Matti Seppälä (Etelä-Pohjanmaan metsäkeskus), johtaja Pertti Sevola (Länsi-Suomen ympäristökeskus), agronomi Leif Smeds (Pohjanmaan TE-keskus) ja ylitarkastaja Martta Ylilauri. (Länsi-Suomen ympäristökeskus). Harjoittelija Mikko Suorsa osallistui kesällä 2006 strategian valmistelutyöhön.

Strategiset tavoitteet ja toimenpiteet

Visiona eurooppalainen kestävän kehityksen esimerkkialue

Pitkän tähtäyksen visio ulottuu vuoteen 2030 saakka. Siinä määritetään, millaista tulevaisuuden kehitystä Länsi-Suomessa tavoitellaan eri tahojen yhteistyönä ja laajasti sitoutuen. Kullakin taholla on omat keinovalikoimansa tehdä aktiivisia toimia ja jatkuva eri tahojen keskinäinen vuoropuhelu onkin erityisen tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ympäristöstrategiassa korostetaan kestävän kehityksen näkökulmaa punaisena lankana kaikessa tavoitteiden asettelussa. Täten ympäristönäkökulman lisäksi huomioidaan myös taloudelliset ja sosiaalis-kulttuuriset näkökulmat. Painopiste on ekologisessa ja ympäristönsuojelullisessa tarkastelussa.

VISIO 2030: Kestävän kehityksen eurooppalainen esimerkkialue

- ▶ Teema 1: Vesien tilan vaaliminen
- ▶ Teema 2: Monimuotoisuuden turvaaminen
- ▶ Teema 3: Asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen
- ▶ Teema 4: Ympäristövastuullisuus energiantuotannossa ja ilmastonmuutoksen torjunta
- ▶ Teema 5: Ympäristötietoisuuden edistäminen

1. Vesien tilan vaaliminen

Tavoite A: Vesien ekologinen tila paranee

- Panostaminen vaikuttavuudeltaan merkittäviin vesistöhankeisiin, joilla parannetaan vesistöjen ekologista tilaa.
- Valuma-aluekohtaisten vesienhoidon toimenpideohjelmien laatiminen ja yhteistyöhankeiden toteuttaminen.
- Vesiin kohdistuvan hajakuormituksen vähentäminen ja pistekuormituksen hallinta toimivien teknisten ratkaisujen avulla.
- Jokien kuljettaman ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentäminen.
- Sulfaattimailta vesiin tulevan happamuuskuormituksen vähentäminen.

- Happamuushaittoihin ja niiden torjuntaan liittyvän tutkimus- ja kehittämistyön tehostaminen.
- Pienvesien (kuten purot, fladat ja kluuvijärvet) luonnontilan säilyttäminen ja ekologiseen kunnostukseen panostaminen.
- Vesistövaikutusten huomioiminen vesistötöiden (säännöstely, tulvasuojelu jne) yhteydessä ja näiden toteuttaminen siten, ettei niistä aiheudu ekologista haittaa.
- Rantojen ruoppaaminen vain välttämättömissä tilanteissa ja siten, ettei haitallisia muutoksia vesien ekologiseen tilaan, kuten kalakantoihin, aiheuteta.
- Hyväkuntoisten vesien tilan aktiivinen vaaliminen.

Tavoite B: Pohjavesien tila säilyy hyvänä

- Pohjavesialueiden riskikohteiden kartoitus ja tarvittavien korjaus- ym. toimenpiteiden suorittaminen pohjavesien suojelemiseksi.
- Pohjavesien suojelun ja käytön yhteensovittaminen.
- Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laadinta ja kunnostustyöt.
- Pohjavesitutkimuksien tekeminen pohjavesien tilan vaalimiseksi.
- Vedenhankintaan soveltuvien pohjavesialueiden tilan ja käytettävyyden parantaminen.

VISIO VUOTEEN 2030:
Länsi-Suomi on edellä-
kävijä kestävän kehityk-
sen mukaisessa vesien-
hoidossa ja alueen vedet
ovat hyvässä tilassa.

Tavoite C: Vesien monikäyttö on kestävä kehityksen mukaista ja vesistöihin liittyvä ympäristötietoisuus -ja vastuullisuus lisääntyy

- Teollisuuden ja elinkeinotoiminnan sekä yhdyskuntien tarvitseman puhtaan veden saannin turvaaminen.
- Vesistöihin liittyvän luontomatkailun (mm. melonta- ja kanoottireitit) edistäminen suunnitelmallisesti ja hallitusti yhdessä luontomatkailuyrittäjien kanssa.
- Happamuushaittojen torjuntaan ja muuhun vesien tilan vaalintaan liittyvä koulutus-, neuvonta- ja valistustoiminta vesien käyttäjien ympäristötietämyksen lisäämiseksi.
- Vesien tilan kehityksestä tiedottaminen ja kansalaisten avoin vaikuttaminen lähivesiin.
- Jokineuvottelukuntien aktiivisen toiminnan jatkaminen.

YMPÄRISTÖN TILA PUNTARISSA

Pistemäisissä päästöissä muutosta parempaan (+). Hajakuormituksessa muutosta sekä parempaan (+) että huonompaan (-).

Seurantaindikaattorit:

- Fosfori- ja typpikuormitus vesistöihin
- Leväkukintojen määrä
- Madekantojen kehitys
- Suurten järvien rehevyystaso

2. Monimuotoisuuden turvaaminen

VISIO VUOTEEN 2030:
Länsi-Suomi on eurooppalainen esimerkkialue luonnonvarojen käytön ja suojelun yhteensovittamisessa sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Tavoite A: Luonnonvarojen käyttöä ja suojelua yhteen sovitetaan

- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen huomioiminen kaikessa luontoa muuttavassa toiminnassa osana luonnonvarojen kestävästä käytöstä.
- Uusiutumattomien ja uusiutuvien luonnonvarojen käyttäminen ekotehokkaasti ja haitalliset ympäristövaikutukset minimoiden.
- Luonnon ominaispiirteiden säilymisen edistäminen maakunta- ja yleiskaavoituksen keinoin.
- Ekologisen tilan turvaamisen huomioiminen rantojen käytössä siten, ettei aiheuteta korvaamattomia vahinkoja rantojen eläimistöille ja kasvistolle.

Tavoite B: Luonnonsuojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston suojeluarvot turvataan

- Luonnonsuojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston toteuttaminen pääsääntöisesti vuoden 2009 loppuun mennessä.
- Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen tarpeen mukaan Natura 2000 -alueille yhteistyössä asianosaisten viranomaisten, alueen asukkaiden ja alueen omistavien tai siihen rajoittuvien maanomistajien kanssa.
- Yhteistoiminnan ja vuorovaikutuksen lisääminen luonnonsuojeluohjelmien toteutuksessa ja niiden hoidon ja käytön suunnittelussa.

Tavoite C: Arvokkaiden luontotyyppien ja uhanalaisten lajien suotuisa suojelun taso turvataan

- Lajistoinventointien toteuttaminen mahdollisimman kattavasti hyödyntäen tehokkaasti muun tiedon ohella luontoharrastajien keräämää seurantatietoa.
- Lajien suotuisan suojelutason säilymisen turvaaminen viranomaisyhteistyönä, jotta eliölajien populaatiot pysyvät elinvoimaisina pitkälle tulevaisuuteen.
- Luonnonarvojen säilyttämisen toteuttaminen Metso-ohjelman sekä metsätalouden rahoituslain mukaisten ympäristötukien ja luonnonhoitohankkeiden keinoin.

Seurantaindikaattorit:

- Luonnonsuojeluohjelmien toteutuminen
- Suojellun alueen pinta-ala
- Metsäkanalintujen kantojen kehitys
- Säästöpuiden määrä ja laatu
- Metsätalouden ympäristökialueiden pinta-alat

YMPÄRISTÖN TILA PUNTARISSA

Luonnonsuojelualueiden toteuttamisessa sekä säästöpuiden määrässä ja laadussa ja metsätalouden ympäristökohteiden pinta-alojen määrässä muutosta parempaan (+). Monimuotoisuuden tilassa muutosta sekä parempaan (+).

- Maatalousalueiden luonnon monimuotoisuuden, erityisesti perinnebiotooppien, turvaaminen eri toimijoiden ja maanomistajien yhteistyönä.
- Uhanalaisten lajien ja arvokkaiden luontotyyppien inventointi ja seuranta sekä inventointi- ja seurantatietojen huomioon ottaminen erilaisia luontoa muuttavia toimintoja suunniteltaessa.

Tavoite D: Luonnon monikäyttöä edistetään suunnitelmallisesti ekologisesti kestäväällä tavalla ja eri toimijoiden ympäristötietoisuutta edistetään

- Luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön edistäminen viranomaisten ja eri toimijoiden välisenä yhteistyönä alueellisten suunnitelmien ja ohjelmien kuten maakuntasuunnitelmien ja -ohjelmien pohjalta.
- Alueella jo toimivien luonto- ja saaristomatkailuyrittäjien osaamisen ja kokemuksen hyödyntäminen luonto- ja elämysmatkailun toteuttamisessa.
- Luonnon monimuotoisuuteen liittyvän tietoisuuden parantaminen eri alueellisten toimijoiden välistä yhteistoimintaa vahvistamalla sekä lisäämällä ympäristökasvatusta, koulutusta, neuvontaa ja valistusta.

3. Asutun ympäristön elinvoiman turvaaminen

Tavoite A: Tasapainoinen aluekehitys ja yhdyskuntarakenteen eheytyminen

- Palveluiden saavutettavuuden turvaaminen sekä eri alueiden ja eri väestöryhmien tarpeiden huomioiminen kaavoituksessa.
- Hyvän ja korkeatasoisen suunnittelun merkityksen painottaminen alueidenkäytössä.
- Rantojenkäytön suunnitelmallisuuden edistäminen ja virkistysalueiden säilymisen turvaaminen rannoilla.
- Maankohoamisen aiheuttamien ongelmien, kuten liettyminen, hoitaminen ennakoiden ja suunnitelmallisesti.
- Kaavoituksen taustana olevien selvitysten laadun ja käyttökelpoisuuden painottaminen sekä vanhojen kaavojen ajantasaistaminen.
- Taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten riittävä huomioiminen kaavoituksessa
- Elinkeinoelämän toimintaedellytyksien edistäminen alueidenkäytön ja toimivien liikennejärjestelmien keinoin sekä alueen saavutettavuuden turvaamisella niin meritse, maitse kuin ilmateitse.

VISIO VUOTEEN 2030:
Asuttu ympäristö Länsi-Suomessa on esimerkki-alue monikeskuksisesta, verkottuvasta ja ekotehokkaasta alue- ja yhdyskuntarakenteesta, jossa alueen erityispiirteitä on hyödynnetty elinympäristön laatutekijänä.

- Vuorovaikutuksen merkityksen korostaminen alueidenkäytössä ja huomion kiinnittäminen asukasbarometreihin ym. asukkaiden kokemukseen ja palautteeseen.
- Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla.
- Tasa-arvoisten liikkumismahdollisuuksien ja elinympäristön esteettömyyden edistäminen.
- Viheralueiden ja kaupunkipuistojen huomioiminen kaavoituksen yhteydessä.
- Taloudellisen ja toimivan vesihuollon järjestämisen edistäminen.
- Rakennusten turvallisuuden ja ympäristöystävällisyyden edistäminen sekä käyttäjien muuttuvien tarpeiden turvaaminen rakentamiskulttuurissa.

Tavoite B: Kaupunkien ja maaseudun vuorovaikutusta edistetään asutun ympäristön toimivuuden ja laadun parantamiseksi

- Kaupunkien, kuntakeskusten ja kylien viihtyvyyden edistäminen suunnittelemalla monipuolista, monimuotoista ja esteettistä ympäristöä sekä kaupunki-/taajama-kuvaa.
- Kuntien strategisen kehittämisen tukeminen painottamalla yleiskaavoitusta ja maapolitiikkaa ja edistämällä kuntien yhteistyötä yhteisten yleiskaavojen laatimisessa.
- Kaupunkikeskustojen kehittämisohjelmien laatiminen ja kuntien tukeminen maapoliittisten ohjelmien laadinnassa.
- Maatalouden rakennemuutoksen huomioiminen alueidenkäyttöratkaisuissa.
- Kylien elinvoimaisuuden tukeminen alueidenkäytön suunnittelulla sekä toimivan vuorovaikutuksen edistäminen kaupunki- ja maaseutualueiden kesken.
- Keskustan ulkopuolisen alueidenkäytön vaikutuksien arvioiminen keskustan elinvoimaisuudelle.
- Maatalouden ja kaupan suuryksiköiden sekä teollisuuden sijoittumisen ohjaaminen kuin myös ympäristöhaittojen ennaltaehkäiseminen kaavoituksen keinoin.
- Viranomaisten ja muiden alueellisten toimijoiden sekä maanomistajien yhteistyön tiivistäminen entisestään maaseudun ja saaristolaismiljöiden elävänä säilyttämistä edistävien keinojen ja mahdollisuuksien löytämiseksi.

Tavoite C: Luodaan ekotehokas ja turvallinen eri liikennemuodoista koostuva liikennejärjestelmä, jossa liikenteen energiankulutusta ja ympäristöhaittoja minimoidaan

- Toimivien tietoliikenneyhteyksien kehittämisen ja ylläpidon edistäminen.
- Toimivien liikenneyhteyksien varmistaminen alueelta kasvukeskuksiin elinkeinoelämän edistämiseksi.
- Eri alueiden ja eri väestöryhmien tasa-arvoisten liikkumismahdollisuuksien edistäminen.
- Henkilöautoliikenteen tarpeen vähentäminen joukkoliikennettä edistämällä ja toimivia liikennejärjestelmiä ja logistisia ratkaisuja kehittämällä.

- Raideliikenteen edistäminen esimerkiksi tukemalla Vaasa-Seinäjoki-radon sähköistämistä ja Pohjanmaan radan kehittämistä.
- Liikennejärjestelmäsuunnitelmien toteuttamisen tukeminen ja niiden hyödyntäminen kaavoituksessa.
- Turvallisuuden ja terveellisyyden huomioiminen rakentamisessa ja liikenneympäristön ohjauksessa.

Tavoite D: Arvokkaat maisema-alueet ja perinteiset kulttuuriympäristöt ovat alueen keskeisiä vetovoimatekijöitä

- Maisema-alueiden sekä luonto- ja kulttuuriperintökohteiden inventoiminen tasokkaasti ja asiantuntevasti ennen merkittäviä maankäytön ratkaisuja ja inventointitietojen ajantasaisen saatavuuden turvaaminen.
- Kaavojen luontoselvitysten laadun parantaminen ja selvitysten vaikuttavuuden parantaminen mm tehokkaamman ohjauksen keinoin.
- Alueen erityispiirteiden huomioiminen alueidenkäytön suunnittelussa ja kehittämisessä.
- Rantojenkäytön suunnitelmallisuuden edistäminen panostamalla mm. perinteisten saaristolais- ja jokimiljöiden vaalimiseen.
- Merkittävästi maisemakuvaa muuttavien hankkeiden välttäminen arvokkailla maisema-alueilla.
- Ainakin yhden valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen perustaminen kuhunkin maakuntaan.
- Valtakunnallisesti ja alueellisesti tärkeiden maisema-alueiden erityispiirteiden säilymisen turvaaminen ja maisema-alueiden hoito eri toimijoiden yhteistyönä.

Seurantaindikaattorit:

- Kaavoituksen määrä ja kattavuus
- Poikkeamispäätökset ranta-alueilla
- Suojellut rakennukset
- Liikennesuorite
- Autoliikenteen päästöt ilmaan
- Kevyen liikenteen väylät
- Virkistysalueet asemakaavoissa

YMPÄRISTÖN TILA PUNTARISSA

Asutun ympäristön tilan vaalimisessa kaavoituksen keinoin muutosta parempaan (+). Liikenteen aiheuttamassa kuormituksessa ympäristöön muutosta huonompaan (-), kevyen liikenteen määrän kehityksessä muutosta parempaan (+).

- Kuntien kulttuuriympäristöjenhoito-ohjelmien laadinnan tukeminen.
- Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen, kulttuurimaisemien ja -kohteiden hoitaminen ja niiden säilymisen vaaliminen mm. arvioimalla tulvauhan alaiset kulttuuriympäristökohteet ja panostamalla niiden ominaispiirteiden säilyttämiseen.
- Merellisten kulttuuriympäristöjen säilymisen edistäminen.
- Muinaisjäännöksiin liittyvään ympäristötietoisuuden edistäminen ja muinaisjäännöksiin liittyvän matkailu- ja opastustoiminnan kehittäminen mahdollisuuksien rajoissa.
- Esihistoriallisen ajan muinaisjäännostösten säilymisen turvaaminen vahingoittumattomina ja niiden entistä parempi huomioiminen esimerkiksi metsienhoitotoimenpiteiden yhteydessä.

Tavoite E: Tulvasuojelua toteutetaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

- Valmiuden parantaminen suurista tulvista aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi mm tulvasuojelun ja vesistökuunnostusten asiantuntemuksen ylläpidon avulla.
- Patojen turvallisuudesta ja toimintavarmuudesta huolehtiminen poikkeuksellistenkin tilanteiden varalta.
- Keskeneräisten tulvasuojeluohjelmien valmiiksi saattaminen ja toteuttaminen.
- Suurista tulvista aiheutuvien vahinkojen rajoittamiseksi tarvittavien yleissuunnitelmien laadinnan jatkaminen yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa.
- Tulvariskien tehokas ja luotettava hallinta.
- Rakentamisen ja tulville alttiiden toimintojen sijoittumisen ohjaaminen vesistöjen rannoilla. mm. varmistamalla rantojen alimpien suositeltavien rakentamiskorkeuksien saatavuus kunnissa.
- Suurtulviin varautuminen ja tulvasuojelun ja vesistökuunnostuksen asiantuntemuksen ylläpito.

4. Ympäristövastuullisuus energiantuotannossa ja ilmastomuutoksen torjunta

Tavoite A: Ilmastomuutosta aiheuttavia paineita (päästöjä) vähennetään ja energiantuotannon ympäristövaikutuksia minimoidaan

- Energiantuotannon sekä teollisuuden tuotantoprosessien energiatehokkuuden parantaminen sekä energiansäästön tehostaminen kaikessa tuotantotoiminnassa.
- Energiantuotannosta aiheutuvien ilmaan tulevien päästöjen, erityisesti hiilidioksidipäästöjen, minimoiminen.
- Energiansäästöön tähtäävän ympäristövalistuksen sekä koulutuksen ja kasvatuksen tehostaminen.
- Bioenergian käyttöön liittyvän osaamisen parantaminen mm. neuvonta- ja koulutus-toiminnan avulla.
- Tuulivoiman ja aurinkoenergian kapasiteetin lisääminen.
- Puuenergian (hake, pelletit, pilke, kuori jne) ja peltoenergian käytön lisääminen.
- Biopolttoaineiden käytön lisääminen esim. autojen polttoaineena.
- Alkutuotannon erityisaloilta (lasinalaisviljely, perunan viljely, turkistarhaus) tulevien jätteiden käyttäminen biokaasun tuotantoon ja biokaasupolttoaineiden jakeluverkoston luominen.
- Jätteidenpolttolaitoksen perustaminen ja tuotannossa syntyvien jätteiden hyötykäytön edistäminen.
- Turpeenoton toteuttaminen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti siten että sovitetaan yhteen sekä käytön että suojelun näkökulma.
- Suoluonnon luontoarvojen turvaaminen ja vaaliminen sekä arvion laatiminen maakunnittain soiden tilasta (luontoarvonäkökulmasta) huomioiden erityisesti turvesoiden vesistövaikutusten vähentäminen.

Tavoite B: Alueellista ympäristöosaamista kehitetään (ympäristö- ja energiateknologia)

- Alueellisen yhteistoimintaverkoston toiminnan käynnistäminen: yhteiset tutkimushankkeet, innovaatiot, alueen ympäristömagokuva sekä alueen energiataseen ja energiakulutuksen kehityksen seuraaminen.
- Energia- ja ympäristöteemaan liittyvien seminaarien järjestäminen vuosittain.
- Suurenergian tuotannossa ja teollisuudessa syntyvän hukkalämmön talteenoton edistäminen.
- Yhteistyö valtiovallan kanssa valtakunnallisten uusiutuvan energian ja ympäristön-suojelun tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Tutkimus- ja kehittämistyö energiateknologian innovaatiotoiminnan edistämiseksi sekä paikallisen uusiutuvan energian käytön tehostamiseksi.

VISIO VUOTEEN 2030:
Länsi-Suomi on euroop-
palainen edelläkävijä
kestävän kehityksen mu-
kaisessa yritystoiminnassa,
energiantuotannossa ja
-teknologiassa. Yritystoi-
minnassa ja energiantuo-
tannossa ympäristötietoi-
suus ja -osaaminen sekä
ympäristövaikutusten
hallinta ovat avaimia me-
nestykseen sekä euroop-
palaisessa että globaalissa
mittakaavassa.

Seurantaindikaattorit:

- Teollisuuden ja energiantuotannon hiilidioksidipäästöt
- Teollisuuden ja energiantuotannon rikki-, typpi- ja hiukkaspäästöt
- Sähkönkulutus

YMPÄRISTÖN TILA PUNTARISSA

Teollisuuden ja energiantuotannon päästöissä ilmaan muutosta sekä parempaan (+) että huonompaan (-), yritysten ympäristövastuullisuudessa muutosta parempaan (+).

Tavoite C: Kehitetään kilpailukykyisiä ympäristöteknologian tuotteita ja panostetaan niiden markkinointiin

- Yrittäjyys- ja ympäristökoulutukseen panostaminen sekä alueen ympäristöosaamisen markkinoiminen keskitetysti ja suunnitelmallisesti.
- Uusiutuvan energian käytön lisäämistä sekä energiatehokkuutta ja energiansäästöä tukevan teknologian kehittäminen.
- Tuotekehitys- ja tutkimusresurssien kohdentaminen alueen kannalta keskeisiin energia- ja ympäristöteknologian hankkeisiin.

5. Ympäristötietoisuuden edistäminen

Visio vuoteen 2030:

Länsi-Suomi on edelläkävijä kestävän kehityksen toteutumista tukevassa alueellisen ympäristötietoisuuden edistämisessä.

Tavoite A: Kestävän kehityksen toimintalinjat vakiintuvat eri sektoreilla

- Hyväksi todettujen ja kestävän kehityksen toteutumista tukevien kokemusten välittäminen esimerkiksi sähköisten verkostokanavien kautta eri toimijoiden kesken.
- Kuntien kestävän kehityksen ohjelmien laadinnan tukeminen ja jo laadittujen ohjelmien toteutumisen edistäminen esimerkiksi informaatio-ohjauksen ja hanketoiminnan keinoin.
- Pysyvän, sektorirajat ylittävän alueellisen yhteistyöverkoston perustaminen.
- Ympäristöosaamisen vahvistumisen kautta edellytyksien luominen mm. uusille ympäristötekniikan innovaatioille sekä muulle kestävän kehityksen toteutumista edistävälle ja alueen kilpailukykyä vahvistavalle liiketoiminnalle.

Tavoite B: Alueen asukkaiden tietoisuutta kestävästä kehityksestä ja ympäristöystävällistä kulutuskäyttäytymistä edistetään

- Alueellisiin ympäristöindikaattoreihin perustuvan ympäristön tilan kehityksestä kertovan tiedon jakaminen tietoverkkojen ja alueellisen ympäristöbarometrin säännöllisen julkaisemisen avulla.
- Alueellisen ympäristötiedon jalostaminen kansantajuiseen ja informatiiviseen muotoon mm. aktiivisen tiedotustoiminnan avulla sekä ajankohtaisen alueellisen ympäristötiedon jakamisella tietoverkkojen ja erilaisten painotuotteiden kautta.
- Jäteneuvonta ja informaatio-ohjaus materiaalivirroista mm. erilaisten tempausten ja tapahtumien sekä tiedottamisen avulla.
- Energiatohokkuutta tukevan ja ympäristöystävällistä kulutuskäyttäytymistä edistävän kulutuskäyttäytymisen edistäminen valistuksella, neuvonnalla ja aktiivisella tiedottamisella.
- Alueellisten ympäristön erityispiirteiden tuntemukseen opastavan koulutus- ja valistustoiminnan edistäminen.
- Neuvotteluforumien perustaminen edistämään alueellisten elinkeinonharjoittajien ja muiden toimijatahojen yhteistyötä ja tiedonkulkua.

Seurantaindikaattorit:

- Kuntien kestävän kehityksen ohjelmat
- Koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten ympäristösertifikaatit ja vihreät liput

- Avoimeen ja asiantuntevaan tiedottamiseen panostaminen erityisesti alueen arvokkaista elinympäristöistä ja niiden vaalimisen tärkeydestä.
- Eri ikäisten kansalaisten osallistavan toiminnan kehittäminen esimerkiksi tietoverkkojen vuorovaikutteisia toimintoja hyödyntäen.

Tavoite C: Nuorten ja lasten ympäristökasvatusta edistetään

- Ympäristökasvatukseen liittyvän työn vakiinnuttaminen hyödyntäen alueella olevaa erityisosaamista mm luontokoulujen toiminnan vahvistamisella maakunnissa.
- Ympäristökasvatustyön keskitetty koordinointi ja toimivan eri toimijoista koostuvan yhteistyöverkoston perustaminen alueelle.
- Panostaminen kestävän kehityksen osallistavaan suunnitteluun sekä lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen koulujen ja päiväkotien kanssa tehtävän yhteistyön avulla.
- Suomen -ja ruotsinkielisen ympäristökasvatuksen yhteensovittamisen vahvistaminen: hyvien kokemusten vaihto sekä oppiminen toistensa hyvistä arkikäytännöistä ja esimerkkitapauksista.
- Kuntien työn tukeminen edistettäessä paikallisen ympäristön erityspiirteiden tuntemusta.
- Ympäristötietopakettien laadinta koulujen käyttöön ja opettajien työtä tukevien toimintamallien luominen sekä opettajien ympäristökasvatuskoulutuksen järjestäminen.

YMPÄRISTÖN TILA PUNTARISSA

Kuntien kestävän kehityksen ohjelmien laadinta etenee, mutta ei tarpeeksi mittavasti (+ -).

Koulujen ja päiväkotien ympäristövasuullisuuden toteuttamisessa muutosta parempaan (+).

Toteuttaminen ja seuranta

Ympäristöstrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumisen seurannassa oleellista on seurantaindikaattorien päivittäminen säännöllisin väliajoin. Indikaattorit muodostavat seurannan perustan. Kattavan kuvan saamiseksi tavoitteiden toteutumisesta, on jo olemassa olevien indikaattorien lisäksi tarkoitus kehittää uusia, mahdollisimman hyvin strategian toteutumista mittaavia indikaattoreita. Tavoitteena on myös peilata alueellisen ympäristöstrategian toteutumisen seurannan indikaattoreita Euroopan Unionissa käytettävissä oleviin indikaattoreihin (esimerkiksi Eurostatin rakenneindikaattorit ja Euroopan ympäristöviraston ympäristön tila -indikaattorit), jotta voitaisiin tarkastella, miten Länsi-Suomen kehittyminen eurooppalaiseksi kestäväksi kehityksen esimerkkialueeksi toteutuu.

Länsi-Suomen ympäristöstrategiassa vuosille 2007 - 2013 mainittujen tavoitteiden alla olevat toimenpiteet toteutetaan erilaisten EU -hankkeiden ja muita ohjelmia toteuttavien hankkeiden kautta. Strategia auttaa maakunnan liittoja ja muita alueellisia toimijoita suuntaamaan hankeressursseja strategisesti tärkeisiin hankkeisiin

Yhteinen ympäristöstrategia on sovitettu yhteen maakuntaohjelmien kanssa. Maakuntaohjelmista selviää tarkemmin kunkin maakunnan alueella toteutettavat EU -ohjelmat sekä kansalliset erityisohjelmat, jotka ohjaavat hankepolitiikkaa. Ympäristöstrategian kannalta keskeisiä EU -ohjelmia on mm Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) Länsi-Suomen toimenpideohjelma 2007 - 2013 (Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa) ja Pohjois-Suomen kilpailukyky ja työllisyysohjelma 2007 - 2013 (Keski-Pohjanmaa). Merkittävässä roolissa on myös Rajat ylittävän yhteistyön ohjelma 2007 - 2013.

Yhteenveto

Länsi-Suomen ympäristöstrategia linjaa neljän teeman osalta strategiset painoalat pitkälle tulevaisuuteen. Strategia kokoaa yhteen useiden eri alueellisten viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän, etujärjestöjen, vapaaehtoistahojen ja muiden toimijoiden yhteisen tahotilan alueen ympäristön parhaaksi. Strategian laajasta lausuntokierroksesta saatu runsas rakentava ja monipuolinen palaute on ollut suureksi avuksi lopullisen strategian tekstin muokkaamisessa siten, että se edustaisi mahdollisimman laajasti eri tahojen painottamia linjaustarpeita. Ympäristöstrategian luonnos on myös ollut nähtävillä ja vapaasti kommentoitavana Länsi-Suomen ympäristökeskuksen internet-sivuilla. Kaikille lausunnonantajille suuri kiitos rakentavista ja hyvin perustelluista kannanotoista.

Tämä ympäristöstrategia 2007 - 2013 kuten aiemminkin laadittu strategia (2000 - 2006) noudattelee EU -ohjelmakauden aikajännettä, jotta Länsi-Suomen alueen painoalojen synkronointi EU -tason ohjelmallisiin tavoitteisiin luontuisi joustavasti. Pitkän tähtäyksen visio hahmottaa ympäristön tilan kehittymisen päämääriä pidemmälle tulevaisuuteen. Sekä vesien tilan vaalimisessa, luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa, asutun ympäristön elinvoiman vaalimisessa, ilmastonmuutoksen torjunnassa että ympäristötietoisuuden edistämisessä on punaisena lankana kestävän kehityksen toteutuminen siten, että sekä alueen elinkeinotoiminta että puhdas ja tilaltaan hyvä ympäristö kulkisivat käsi kädessä mahdollistaen Länsi-Suomen kehittymisen eurooppalaiseksi kestävän kehityksen esimerkkialueeksi.

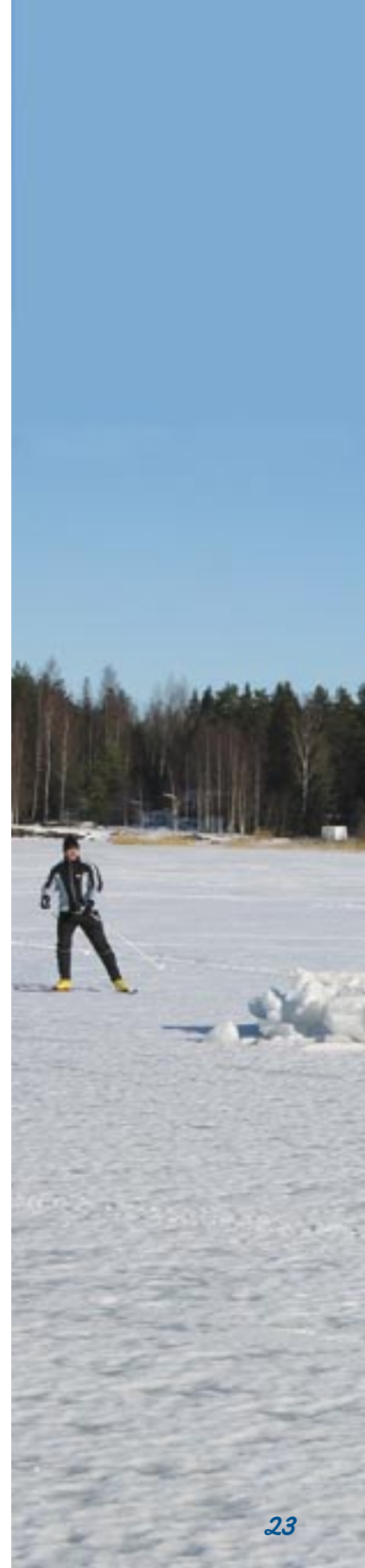
Länsi-Suomessa alueviranomaisten, maakunnan kehittäjien, etujärjestöjen, elinkeinoelämän tahojen ja vapaaehtoisjärjestöjen kumppanuus on hyvää ja sillä on pitkät perinteet. Tämän strategian laadinnassa keskeisellä sijalla ovat olleet teemakohtaiset neuvottelufoorumit. Näissä on ollut läsnä suuri määrä alueellisia toimijoita ja strategian tavoitteet ja niiden toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet juontuvatkin teemafoorumeissa esiin tuotuihin puheenvuoroihin ja keskusteluissa esiin nostettuihin seikkoihin.

Vesien tilan vaalimisessa keskeistä on kannustaa maa- ja metsätaloudessa toimivia elinkeinonharjoittajia edelleen toteuttamaan erinäisiä vapaaehtoisuuteen perustuvia keinoja hajakuormituksen vähentämiseksi. Esimerkiksi ympäristötukien keinoin on saavutettu runsaasti hyviä tuloksia vesien tilan kohentamisessa. Tärkeässä roolissa ovat myös eri viranomaisten yhteiset hankkeet vesien tilan parantamiseksi. Myös ympäristövalistuksella on keskeinen sija.

Monimuotoisuuden turvaamisessa tulevat erilaiset vapaaehtoisuuteen perustuvat keinot, jotka perustuvat maanomistajien omaan tahtoon, olemaan entistä merkittävämmässä roolissa. Näiden avulla voidaan saavuttaa merkittäviä tuloksia luonnonsuojelualueiden perustamisen lisäksi. Monimuotoisuuden tilan kehittymisen seurannassa on luontoharrastajien panos merkittävä sen lisäksi, että tutkija- ja viranomaistahot toteuttavat omia seurantojaan.

Asutun ympäristön elinvoimaisuuden säilyttämisen eräs tärkeä kulmakivi on kaupunkien ja maaseudun luonteva vuorovaikutus, joka osaltaan edistää maaseudun elävänä säilymistä. Myös maisema- ja kulttuuriympäristönäkökulmasta urbaanin ja maaseutumaisen ympäristön arvojen yhteen sovittaminen on tärkeää. Alueidenkäytössä ensisijaisena tavoitteena on taloudellisesti ja ekologisesti kestävä ja toimiva yhdyskuntarakenne. Kokonaisvaltaisella ja kattavalla liikennejärjestelmäsuunnittelulla on merkittävä rooli alueen saavutettavuuden ja kestävän kehityksen toteutumisen kannalta. Ilmastonmuutoksen torjunta on kiistatta eräs tulevaisuutemme merkittävimmistä haasteista ja siihen vastaamiseen tarvitaan yhteisiä tekoja kuten energiatehokkuuden edistäminen energiantuotannossa ja teollisuudessa, energiateknologiaan liittyviin uusiin innovaatioihin panostaminen sekä bioenergian tuotannon lisääminen.

Ympäristötietoisuuden edistäminen muodostaa tukijalan, jonka avulla eri teemojen tavoitteet voivat toteutua ja Länsi-Suomi voi kehittyä eurooppalaiseksi kestävän kehityksen esimerkkialueeksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto
Södra Österbottens förbund

Puh/Tfn 020 124 4100
Fax 020 124 4150
Kotisivu/Hemsida: www.epliitto.fi
Kampusranta 9C, Frami
PL 109, 60101 SEINÄJOKI

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Puh/Tfn (06) 860 5700
Fax (06) 868 0308
Kotisivu/Hemsida: www.keski-pohjanmaa.fi

Rantakatu 14 **Strandgatan 14**
67100 KOKKOLA **67100 KARLEBY**

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Puh/Tfn (06) 320 6500
Fax (06) 320 6550
Kotisivu/Hemsida: www.obotnia.fi

Hietasaarencatu 6 **Sandögatan 6**
PL 174, 65101 VAASA **PB 174, 65101 VASA**

LÄNSI-SUOMEN
YMPÄRISTÖKESKUS
VÄSTRA FINLANDS
MILJÖCENTRAL

Puh/Tfn 020 490 109
Asiakaspalvelu/Kundservice 020 690 169
Fax: 020 490 5251

Ympäristötalo **Miljöhuset**
Koulukatu 19 **Skolhusgatan 19**
PL 262, 65101 VAASA **PB 262, 65101 VASA**

Kokkolan toimipaikka **Kontoret i Karleby**
Torikatu 40 **Torggatan 40**
PL 77, 67101 KOKKOLA **PB 77, 67101 KARLEBY**

Seinäjoen toimipaikka **Kontoret i Seinäjoki**
Torikatu 16 **Torikatu 16**
PL 156, 60101 SEINÄJOKI **PB 156, 60101 SEINÄJOKI**

Lisätietoa: www.ymparisto.fi/lsu/ymparistostrategia